

Redakcja i Administracja:
Kraków, ulica Filipa L. 11 (I. piętro).

Adres na telegramy: Naprzód, Kraków.
Telefon Nr 398. — Konto czekowe Nr 834.095.

Prenumerata miesięczna:
z odciskami 2 K, bez odcisków 1 K 60 h,
sagranica 2 mk. 30 fen., 3 fr. 50 ctm., 2 1/4 szyl.,
70 ctm. ameryk.

Prenumerata tygodniowa w Krakowie 40 h,
z dostawą do domu 46 h.

Numer 8 h, pościółeczny 4 h.

NAPRZÓD

Organ centralny polskiej partii socjalno-demokratycznej.

Wychodzi codziennie (z wyjątkiem niedziel i świąt) o godzinie 5 popołudniu, a nadto w poniedziałki i dni poświęczone o godzinie 9 rano.

Dział Inzeraty: Kraków, ul. Marka 21.

Ogłoszenia (Inzeraty)

kosztują od miejsca wiersza jednosłupowego drobnym drukiem (petitem) za pierwszy raz 20 halerek, następnie po 10 hal. — Nadesłane od miejsca wiersza drukiem petitem po 40 hal. za każdy raz. Słuby, zaręczyny i nekrologi po 80 hal. od wiersza za każdy raz.

Załączniki (prospekty i t. d.) przyjmuje się za cenę 2 kor. za 100 egzemplarzy dla zamawiających, a 1 kor. za 100 egzemplarzy dla miejscowych prenumeratorów.

Reklamacye otwarte są wolne od opłaty pocztowej. — Redakcja rękopisów nie zwraca i bezimiennych listów nie uwzględnia.

Towarzysze i Towarzyszk!

W niedzielę 3 października b. r. o godz. 10 przed południem odbędzie się w Ujeżdżalni przy ulicy Rajskiej

WIELKIE

ZGROMADZENIE LUDOWE

z porządkiem dziennym:

1) Drożyżna a 500 milionów nowych podatków, 2) Reforma wyborcza do sejmu. Referenci: posłowie Hudec, Diamond, Moraczewski, Lieberman, Daszyński.

Towarzysze i Towarzyszk! Celem za-protestowania przeciw tym nowym krzywdom, przeciw tym nowym zamachom na kieszenie i prawa ludu, jawcie się jak najliczniej na zgromadzeniu.

Krakowski Komitet miejscowy P. P. S. D.

Po co tyle blagi?

Kraków, 2 października.

Ucieszy się, kto przeczyta „Czas” wczorajszy. Jest tam artykuł ogromnie uczony, opowiadający o systemach wyborczych, mających zabezpieczyć jak największą sprawiedliwość w rozdziale mandatów między większością a mniejszością.

Więc zebrał uczony autor w „Czasie” systemy z całego świata, nie lenił się pójść aż do — Tasmanii, aż do Ameryki środkowej i północnej, do Hamburga i Portugalii, do Serbii i Danii i poukładał nazwy jak „vote limité”, „vote cumulatif”, „wybory z listy” i to „przymusowej” i „wolnej”, tak, że serce rośnie na widok gorliwości, z jaką stańczycy przygotowują dla Galicji najlepszą reformę wyborczą.

Jeden z przyjaciół reformy, przeczytawszy ten artykuł, zawołał uradowany: „Jak to dobrze, że p. Mendelsohn, zmieniwszy swoje dawne zasady na przepisane przez stowarzyszenie św. Zyty, nie zmienił jednak swojej biblioteki!”

Czuć bowiem te wszystkie wywody „Czasu” bardzo silnie pracą w bibliotece...

Umiemy oczywiście ocenić ten wysiłek naukowy, zmierzający do jak najsprawniejszego systemu wyborczego w Galicji, ubolewamy tylko nad tem, że pominięto systemy, używane dotąd w samej Galicji z jak najlepszym rezultatem.

Uzupełnimy zatem wywody „Czasu” i dodamy:

1) System kahalno-propinacyjny, kwitujący w Galicji; polega na kupowaniu głosów za gotówkę, oraz za piwo i wódkę.

2) System starościńsko-żandarm-ski, wypróbowany i doświadczony w kraju; działa za pomocą aresztowania wyborców strony przeciwnej (nawet większości), podnoszenia podatków, odbierania koncesyj, lub nadawania ich.

3) System transcendentalny; powołuje się do urny tylu nieboszczyków z tamtego świata, ilu potrzeba, równocześnie unicestwia się odpowiednią ilość żywych wyborców.

4) System czarnej magii; w urnie wyborczej znajduje się więcej kartek, niż oddali wyborcy i inne kartki, aniżeli tam zostały wrzucone.

5) System zegarowy; stosowany po wsiach, a polegający na tem, że na zegarku komisarza rządowego jest godzina dziesiąta, gdy u wyborców jest ósma!

Polecamy od siebie te galicyjskie, krajowe i rodzime, czyli swojskie systemy komisji dla reformy wyborczej do rozejścia.

Biedna Austria.

Przeszło pół miliarda nowych żądań na wojsko, przeszło 100 milionów nowych podatków — oto podarek, jaki czeka ludy Austrii w najbliższym czasie. Odkąd minister wojny Schönaich przed rokiem wypowiedział w delegacji słowa o „usychaniu” armii, poczęli nasi entuzjaści wiel-

komocarstwowi przemysliwać nad sposobami nadania armii nowego blasku. Przyszła pożądana dla nich sposobność: awantura serbska i Austria paradowała w aureoli bezkrwawego zwycięzcy, ale jakim kosztem? 54 miliony odszkodowania dla Turcji, 167 milionów na koszty mobilizacji, 95 milionów na uzupełnienie uzbrojenia i 266 milionów na marynarkę — razem okragło 600 milionów mają ludy zapłacić za „sławę”, jaka spadła na Austrię przez awanturę aneksyjną i za tytuł hrabiowski dla Aehrenthala. Na tej ogromnej cyfrze nie wyczerpują się jednak żądania wojskowości; z zimną krwią zapowiada się, że w przyszłym roku nastąpi powiększenie kontyngentu rekruta, co znowu będzie kosztowało 50 milionów.

Gdyby nawet przyjąć jako prawdziwe twierdzenie, że armia przez 10 lat „usychała” i że teraz przyszła pora na naprawę tego błędu, należy jednak wziąć pod uwagę pytanie: czy Austria jest ekonomicznie w stanie dotrzymać kroku innym mocarstwom na punkcie zbrojeń i czy ludność Austrii w ostatnich latach pod względem opodatkowania była tak delikatnie traktowana, że może bez wysiłku ponieść teraz ofiary? Cyfry pouczają, że sprawa ma się wprost przeciwnie. Budżet państwowy w ostatnim dziesięcioleciu (1899—1909) powiększył się z 1.5 na 2.3 miliarda koron, podczas gdy np. budżet stokroć bogatszej Francji w tym samym okresie powiększył się tylko o 300 milionów franków. Wprawdzie w podwyższeniu austriackiego budżetu odgrywały wielką rolę także wydatki na inne, niewoj-skowe cele, ale do czego to doprowadzi, jeżeli wojskowość zacznie w tem samym tempie czerpać pełnymi rękami ze skarbu państwa?

Powiedzą „patryoci”, że budżety wojskowe Francji, Anglii i Niemiec jeszcze szybciej i wyżej rosły, niż budżet wojskowy Austrii. To prawda, ale porównajmy sytuację tych państw: Francja ma 200 miliardów majątku narodowego, w tem za 60 miliardów obcych papierów, z których bez pracy ciągnie corocznie setki milionów zysku; Anglia rozporządza dochodami z kolonii na całym świecie, a jej przemysł jest majątkiem narodowym, którego wartość i dochody nie dadzą się wprost ocenić; Niemcy w ostatnich latach stały się mocarstwem morskiem i ciągną z handlu światowego niezmiernie dochody tak dla państwa, jak i dla ludności; natomiast Austria jest u zagranicy ogromnie zadłużoną, jej handel zagraniczny jest nieznaczny w porównaniu z tamtymi krajami, przemysł leży w zaczątkach, a od trzech lat bilans handlowy jest bierny, tj. przywóz przewyższa eksport.

I pod jeszcze jednym względem sytuacja Austrii jest gorsza niż Niemiec względnie Prus. Dług zewnętrzny Austrii wynosi około 10 1/2 miliarda, a roczne oprocentowanie około 400 milionów, które w całości muszą być pokryte z dochodów podatkowych. W Prusiech dług państwowy nie jest wprawdzie mniejszy, ale z tych dochodów kolej państwowych (500 do 600 milionów rocznie) i z dochodów z dóbr, lasów i kopalń państwowych w zupełności pokrywa się oprocentowanie tak, że z dochodów podatkowych nie używa się na ten cel ani feniga.

Sfery wojskowe i popierająca je prasa „patryotyczna” podnoszą, że deficyty budżetowe Niemiec i Anglii wynoszą także do 400 milionów rocznie i że na ich pokrycie musi się podwyższyć podatki. Zapominają jednak, że Niemcy liczą 60 milionów mieszkańców, t. j. przeszło 2 razy tyle co Austria, zaś Anglia ma niewyczerpaną rezerwę dochodów w cłach. Zresztą w Niemczech, przynajmniej do ostatniej reformy finansowej, podatki bezpośrednio i pośrednio prawie wyrównywały się, podczas gdy w Austrii podatki pośrednio przewyższają dwukrotnie bezpośrednie.

A mimo to minister skarbu dr Biliński planuje wprowadzenie nowych podatków pośrednich i zgadza się na nowe wydatki militarne. A trzeba pamiętać, że planowane nowe podatki mają już swe przeznaczenie, gdyż muszą zapłacić stare dzu-

ry w budżecie; skądże więc minister weźmie pieniądze na pokrycie nowych wydatków? Czyż myśli o nowych podatkach, mimo że państwo położyło już swą ciężką rękę na wszelkie możliwe dochody tak, że krajom i gminom nie już nie zostało?

Plany takie — przepowiedzieć to dziś można — doprowadzić muszą państwo do ostatecznego upadku — do katastrofy.

Jubileusz zakonu

Franciszkanów.

W dniu 1 b. m. obchodził zakon Franciszkanów 700 letni jubileusz swego istnienia. Zakon ten odegrał wybitną rolę w historii ruchów socjalistycznych średniowiecza i dlatego z okazji jego jubileuszu chcemy naszym czytelnikom dać rzut oka na jego pierwotne znaczenie i na przemianę wewnętrzną, jakiej uległ z biegiem stuleci.

Założycielem tego zakonu był św. Franciszek z Assyżu, najwybitniejszy przedstawiciel dążeń socjalistycznych w łonie kościoła katolickiego w wiekach średnich. Zwał on się właściwie Giovanni Bernardone, a Franciszek był to jego przydomek, który mu lud nadał w późniejszym wieku, gdy zasłynął z wymowy; oznaczał zaś w ustach ludu włoskiego ten przydomek człowieka wymownego jak Francuz. Urodził się on w r. 1182 w miasteczku Assisi w Umbryi (w północnych Włoszech), jako syn bogatego kupca, który handlował sukniem. Z natury bardzo zmysłowy, spędził młodość wesoło; dopiero, gdy choroba nadwzględła jego siły, umysł jego zwrócił się ku sprawom ludzkości. Uwagę młodzieńca o niezwykłych zdolnościach i wielkim sercem ściągnęła na siebie niedola ubogiej ludności. Podówczas w miastach Włoch płaconych gromadziły się wielkie masy proletariatu żebraczego, żyjącego z jałmużny w nędzy i głodzie. Ale obok tego rozwijał się tam także proletaryat robotniczy: kwitł mianowicie w północnych Włoszech przemysł tkacki i św. Franciszek, jako syn handlarza sukna, wcześniej już miał sposobność zapoznania się ze smutną dolą wyzyskiwanych tkaczy. Ogarnął go wstręt do wyzysku, przepychu i bogactw i powstała w nim myśl powrotu do komunizmu pierwotnych chrześcijan. Sprzedał tedy cały swój dobytek, użył go na sprzedaż pieniędzy rozdając ubogim i poświęcił odtąd życie swe ich sprawie, propagandzie swej idei.

Dzięki porywającej wymowie zyskał rychło wielu zwolenników, a szerzona przezeń idea stała się popularną wśród proletariatu. Wówczas postanowił on celem przeprowadzenia swego programu założyć organizację; forma tej organizacji była taka, jaka w owych czasach była jedynie możliwa i zwykła: zakon. Ale papież uważał ten ruch ludowy za niebezpieczny dla istniejącego ustroju społecznego, opartego na własności prywatnej i wyzysku klasy pracującej przez klasę posiadającą, i dlatego odmówił zatwierdzenia tego zakonu. Gdy jednak ruch franciszkański przybierał coraz groźniejsze rozmiary i założona przez św. Franciszka w r. 1209 wbrew zakazom papieskim organizacja rosła coraz bardziej, wówczas przyszedł kościół do przekonania, że łatwiej mu będzie smoka tego opłamać, jeżeli go do siebie przyciągnie i za cenę oficjalnego uznania go i włączenia w uprzywilejowaną hierarchię kościelną wyrwie mu jadowite zęby. Toteż w r. 1215 papież Innocenty III zatwierdził ustnie Zakon Braci Mniejszych św. Franciszka, a w r. 1223 papież Henryk III. dał to zatwierdzenie na piśmie.

Św. Franciszek liczył na to, że zdoła za sobą pociągnąć cały kościół i dlatego właśnie starał się o utrzymanie swego zakonu w ramach kościoła. Stało się przeciwnie: kościółowi udało się nagiąć zakon franciszkański tak, że coraz bardziej oddalał się od swoich pierwotnych celów. Św. Franciszek oparł swój zakon na pracy; kościół zaś postarał się zwolna wyrugować z tego zakonu zasadę pracy, odzwyczaić go od pracy, a rozwinię w nim natomiast element żebraczy. Jak już zaznaczyliśmy, dwa żywioły składały się na ruch franciszkański: proletaryat żebraczy i proletaryat robotniczy. Pierwszy z nich, z natury swej skłonny do życia z jałmużną bez pracy, stał się w rękach papieża narzę-

dziem do przeistoczenia zakonu Franciszkanów, do zrobienia zeń zakonu żebraczego, mającego nie bronić interesów klasy pracującej, lecz zapomocą dobroczynności powstrzymać jej rewolucyjne skłonności. I powiodło się papieżowi osiągnąć swój cel w zupełności. W walce między św. Franciszkiem a kościołem uległ św. Franciszek.

Widział on tę niepożądaną przemianę w łonie swego zakonu i serce mu się krajało na ten widok. Zaklinał swych Braci nieustannie, żeby powrócili do pracy i ubóstwa; jeszcze w testamentie swoim przykazywał im:

„Pracowałem własnymi rękoma i chcę też stanowczo, żeby i reszta Braci miała się uczciwiej pracy... Niechaj się Bracia strzegą przyjmowania kościołów, mieszkań i wszystkiego wogóle, co dla nich zbudowane zostanie, w sposób nie odpowiadający świętemu ubóstwu, któreśmy w naszej regule ślubowali; niechaj zawsze będą tylko gośćmi, jakoby pielgrzymi i obcy. Rozkazuję wszystkim Braciom surowo w imię posłuszeństwa, żeby, gdziekolwiek będą, nie ważyli się prosić kurii rzymskiej o jakikolwiek dla siebie przywilej, ani sami od siebie, ani też przez pośrednika, ani dla jakiegos kościoła, ani też dla żadnego innego miejsca, ani pod pretekstem kazania, ani też dla cielesnej korzyści”.

Wszystko to jednak pozostało bezskuteczne, a św. Franciszek, chociaż się w nim wszystko burzyło na ten widok zdrady interesów proletariatu, jednak na krok stanowiący, na wypowiedzenie posłuszeństwa papieżowi nie mógł się zdobyć. I za to właśnie, gdy zmarł w r. 1226, w dwa lata później kuria rzymska mianowała go świętym.

Aby zaś do reszty zatrzeć pierwotny charakter Zakonu Braci Mniejszych, papież Innocenty IV. w r. 1245 zmienił ustanowioną przez św. Franciszka z Assyżu regułę zakonu i pozwolił Franciszkanom mieć dobrą ni- by nie jako własność, lecz jako posiadanie; skutkiem tego Franciszkanie zmienili się odtąd w zakon taki sam, jak każdy inny, posiadający majątki i używający ich na swą korzyść.

To oparcie zakonu Franciszkanów na własności prywatnej i oderwanie go od pierwotnych celów, głoszonych przez św. Franciszka, wywołało jednak opozycję, zwłaszcza wśród Tercyarzy. Mianowicie św. Franciszek stworzył był pewną instytucję demokratyczną: obok zakonu mnichów i zakonu mniszek (Klarysek) założył także zakon świecki. Do tego Trzeciego Zakonu św. Franciszka (Tercyarzy) należeli robotnicy, po największej części tkacze: była to niejako organizacja robotnicza. Odtąd ci Tercyarze stawili opór zakusom kurii rzymskiej i sprzeciwiali się energicznie przemianie zakonu franciszkańskiego z organizacji ludowej, komunistycznej, w stowarzyszenie wyzyskiwaczy. Przyszło pomiędzy temi dwoma stronnictwami franciszkańskimi do zaciętej walki, trwającej dziesiątki lat.

Po stronie opozycji komunistycznej opowiedziało się też część mnichów reguły św. Franciszka. Zwolennicy tego radykalnego kierunku zwali się „Spirituali” albo „Fratricelli”. Odegrali oni znaczną rolę w historii ruchu franciszkańskiego. W r. 1317 papież Jan XXII. oddał ich Świętej Inkwizycji i odtąd prześladowano ich jako kacerzy. Nie zdołał jednak kościół przez długi jeszcze czas wytrzebić tego kierunku komunistycznego wśród Franciszkanów; od tego czasu konspirowali się potajemnie Fraticelli w zakonie franciszkańskim.

Dostarczali oni agitatorów wszystkim ważniejszym średniowiecznym sektom komunistycznym, wyklętym przez kościół jako „kacerskie”, mianowicie Waldensom, Beghardom, Lollhardom i t. d.; ze wszystkimi temi sektami pozostawali Franciszkanie w potajemnych, czasami nawet w jawnych stosunkach; we wszystkich komunistycznych ruchach rewolucyjnych w wiekach średnich widzimy jako działaczy i przywódców cały szereg mnichów zakonu św. Franciszka ze stronnictwa Fraticellów; i tak np. wódz kierowanej przez komunistyczną sektę Lollhardów rewolucji chłopskiej w Anglii w r. 1381, John Ball, był Franciszkaninem, i to właśnie Fraticellem. Naodwrot zaś, ilekroć jakaś sekta komunistyczna, w czasach wielkich prześladowań przetrzebiona ogniem i mieczem przez

Święta Inkwizycja i jej ramię świeckie, pragnęła uratować swoje resztki i swój dorobek kulturalny przed ostateczną zagładą, z reguły ratowała się zapomocą wstąpienia do zakonu Franciszkanów; tak uczynili np. Beghardzi, którzy wyniszczeni prześladowaniami, nie mogąc się już dłużej ostać przed przeemocą, poddali się kościołowi w ten sposób, że swoje demy, biblioteki i szkoły darowali Franciszkanom i częścią wstąpili do klasztorów franciszkańskich, częścią od papieża Mikołaja w roku 1453 otrzymali prawa Terycarzy.

W ciągu stuleci wywietrzył jednak z zakonu Franciszkanów doszczętnie duch socjalistyczny. Kościół katolicki zdołał ich w zupełności opanować. Dziś nie różnią się oni niczym od wszelakiego gatunku innych mnichów. Zakon franciszkański obecnie, po 700 latach, zgola nie jest podobny do tego, czem był przy swem założeniu i czem miał być wedle intencji swego wielkiego, szlachetnego twórcy. Socjalizm zaś, wypędzony z murów klasztornych, stał się ruchem świeckim.

Ze jednak niegdyś, w dawnych czasach, przez trzy stulecia historia zakonu franciszkańskiego była ściśle związana z historią międzynarodowego socjalizmu, przeto warto z okazji jubileuszu tego zakonu przypomnieć te stare, przebrzmiałe dzieje...

Walka z drożyzną mieszkaniową.

Komisja wydelegowana przez komitet wykonawczy P. P. S. D. zgodziła się wraz z p. posłem drem Adolfem Grossem na następujące

Oświadczenie:

Walka z drożyzną mieszkaniową w Krakowie musi być prowadzoną różnorodnymi środkami, zmierzającymi do obniżenia czynszów mieszkaniowych dla szerokiej masy lokatorów.

Budowanie tanich domów przy pomocy organizacji mieszkaniowych, jak niemniej przy wydajnej pomocy gminy, kraju i państwa, jak i organizacja szerokich kół lokatorów w celu obrony przed lichwą mieszkaniową, zarówno zmierzają do tego samego celu, i obie instytucje należy z całych sił popierać.

Dlatego oświadczamy zgodnie, że należy potępić wszelkie spory między zwolennikami jednej lub drugiej organizacji i wezwać wszystkich do solidarnego postępowania na przyszłość.

Przyjmujemy do wiadomości oświadczenie dra Grossa, że nie zarzucił wcale, by komitet wnosił denuncjacje.

Zarazem oświadczamy stanowczo, że groźby denuncjacji i denuncjacje potępiamy, a każdego, któryby się posługiwał takim środkiem, należy podać do wiadomości odnośnej organizacji, która będzie miała obowiązek na tychmiast dotyczącego członka wykluczyć.

Ignacy Daszyński. Dr Adolf Gross.
Jan Englisch. Salomon Metzger,

Sprawa bezdańska.

Na skutek telegramu posła Daszyńskiego, w sprawie niewinnie zasądzonego na śmierć obywatela austriackiego Czesława Zakrzewskiego, minister spraw zagranicznych hrabia Aehrenthal natychmiast w środę polecił telegraficznie ambasadorowi austro-węgierskiemu w Petersburgu, żeby się starał o odroczenie wykonania kary i ponowne zbada sprawy. W czwartek otrzymał prezydent Izby posłów dr Pattai telegram od ojca Zakrzewskiego i natychmiast interweniował w austriackim ministerstwie spraw zagranicznych, skąd ponownie wysłano depezę do ambasadora austriackiego w Petersburgu. W czwartek wieczorem hr. Aehrenthal otrzymał od ambasadora telegraficzną odpowiedź donoszącą, że interweniował w rosyjskim ministerstwie spraw zagranicznych i uzyskał wysłanie stamtąd telegramu do Wilna z poleceniem, „by, jeżeli to tylko będzie możliwe, odroczone wykonanie kary”.

Przegląd polityczny.

Spór rosyjsko-niemiecki w Charbinie. Pet. ag. tel. podaje następującą wiadomość, którą ministerstwo spraw zagranicznych w Petersburgu otrzymało z Charbina: Na podstawie decyzji sądu miejscowego i poselstwa rosyjskiego w Pekinie dnia 5 sierpnia przyznano kilku osobom 3000 rubli jako należne odszkodowanie od Towa-

rzystwa browarnianego w Charbinie. Oddział wykonawczy sądu przystąpił na podstawie tego wyroku do sprzedaży browaru. Wśród właścicieli browaru znajdują się dwaj poddani niemieccy: Rublewski i Rotger, którzy założyli protest przeciw sprzedaży. Sąd jednakże przyznał prawo egzekucji i 29 września egzekutor udał się do browaru, ale zastał bramę zamkniętą, a nad bramą powiewała flaga niemiecka. Urzędnik egzekucyjny przy pomocy policji wyłamał drzwi. Wówczas znajdujący się w browarze poddani niemieccy rzucili się na komisję egzekucyjną. Policja dobyła szabel i zaprowadziła porządek, poczem dokonano sprzedaży. Konsul niemiecki zaprotestował przeciw temu, a konsul rosyjski zapowiedział, iż wniesie zażalenie przeciw poddanym niemieckim o obrazę policji, zaś konsul niemiecki znowu zapowiedział wniesienie zażalenia z powodu teroryzowania poddanych niemieckich przez władze rosyjskie.

MAŁY FELIETON.

ANATOL FRANCE.

Pasztet z języków.

Szatan leżał na swej ognistej pościeli. Lekarze i aptekarze piekielni znaleźli, że ma język obłożony, wywnioskowali stąd chorobę żołądka i zalecili mu przyjąć pożywienie jednocześnie pożywne i lekkie.

Szatan oświadczył, że ma apetyt tylko na pewną ziemską potrawę, którą doskonale na swych zebraniach umieją przyrządzać kobiety, a mianowicie pasztet z języków.

Lekarze oświadczyli, że nie się bardziej nie nadaje, zważywszy stan żołądka monarcho.

Po godzinie potrawę podano szatanowi. Znalazł jednak potrawę mdłą i bez smaku.

Zawołał kazał kuchmistrza i spytał, skąd pasztet sprowadzono.

— Z Paryża, najjaśniejszy panie. Jest zupełnie świeży i przygotowało go dzisiaj rano dwanaście kumoszek w pokoju położnicy.

— Teraz tłómaczę sobie, dlaczego jest tak niezdarzony — wyrzekł piekielny książę. — Wzięliście go u złych majstrowych. Potrawy takie mieszczki przyrządzają co prawda chętnie, lecz brak im subtelności i geniuszu. Kobiety z ludu jeszcze mniej się na tem znają. Aby jednak mieć dobry pasztet z języków, należy go szukać w żeńskim klasztorze. Tylko stare zakonnice potrafią go dobrze przyprawić korzeniami zawiści, macierzą obmowy, majerankiem podejrzenia i bobkowymi liśćmi potwarzy.

Przypomnieć ta wyjęta jest z kazania dobrego ojca Honorata, kapucyna niegodnego.

Od Administracji.

Prosimy załączonymi czekami odnowić prenumeratę za miesiąc październik i za IV kwartał zaraz w pierwszych dniach października celem uniknięcia przerwy w wysyłce, kto nie przesła bowiem prenumeraty najpóźniej do 5-go października, temu wstrzymujemy dalszą wysyłkę „Naprzodu”. Osobnych upomnień nie wysyłamy.

Szan. Biurom dzienalników raz jeszcze przypominamy, że zwroty przyjmujemy za wrzesień tylko do 5-go października, później nadesłane nie zostaną uwzględnione.

Prenumerata „Naprzodu” wynosi:

kwartalnie miesięcznie
w Krakowie bez doręczenia do domu . . . K 4:80 K 1:60
w Krakowie z doręczeniem i na prowincji z przesyłką pocztową . . . K 6:— K 2:—

Administracja „Naprzodu”.

KRONIKA.

Kraków, 2 października.

Kto winien? Piszą nam: W Prądniku Czerwonym w osadzie zwanej „Morgensternówka” żyje były pastor ewangelicki Henryk Morgenstern w stanie nie do opisania. Ojciec jego, umierając, zostawił majątek wartości przeszło 80 000 K i dwoje dzieci: córkę, która jest

w zakonie i syna Henryka. Adwokaci tych dwojga dzieci prowadzą spór o to, komu się majątek należy. Henryka zrobiono obłąkanym i umieszczono w domu po ojcu, przydzielając człowieka, któryby go obsługiwał i żywił, za co bierze za obsługę mieszkanie w natu rze i 20 koron miesięcznie, a na wikt dla chorego 60 K miesięcznie. Niesumieny ten człowiek znęca się nad chorym i częstokroć jeść mu nie daje, bo pieniądze przepija. — Chory zamiast łóżka ma skrzynkę starą z trochę zgniłego barłogu, pełnego robactwa i brudu. Nie koniec na tem; chory nie ma żadnego ubrania, tylko jedną koszulę, w której śpi i spaceruje koło domu, jednym słowem, jest to cała jego garderoba.

Zastępcą prawnym i wogóle pełnomocnikiem tego nieszczęśliwca, jest dr Czesnak, do którego też lokatorzy, mieszkający w tym domu zwrócili się, aby temu nieludzkiemu traktowaniu koniec положить, ale nie odniosło to żadnego skutku. Dlatego zwracamy się na tę drogę i sądzimy, że może władze powołane do tego zajmą się tą sprawą i nieszczęśliwego z tego grobu, w którym za życia gnić musi, wydobydą, tembardziej, że przy takim majątku umieszczenie chorego w jakimś zakładzie, jest zupełnie możliwe.

Sprawa Borowskiej. Jak słychać, akta śledztwa przeciw Borowskiej zostały już za mknijęte i w przyszłym tygodniu oddane będą prokuratury dla wygotowania aktu oskarżenia. Ponieważ obrońcy Borowskiej, drowi Szalayowi, nie dano dotąd wglądu do akt, będzie on zmuszony dalsze swoje środki dowodowe przedłożyć już po wygotowaniu aktu oskarżenia, wskutek czego cała sprawa ponownie wróci do sędziego śledczego. Z tego powodu, jak się zdaje, zapowiedziana na listopad rozprawa zostanie przewleczoną.

Wypadek na budowie. Dziś około 7¹/₂ rano urwała się część rusztowania przy odnawianiu fasady dworca kolejowego, przyczem robotnicy Stanisław Żar i Wolfinger spadli, ale doznali nieznacznych tylko uszkodzeń. Po opatrzeniu ich przez pogotowie wrócili do pracy.

Z sali sądowej. Dwudniowa rozprawa przeciw szajce włamywaczy zakończyła się o godzinie 6 wieczór. Skazani zostali: Michał Ćwik na 1 rok, Michał Matys na 1¹/₂ roku, a Maryan Palusiński na 2 lata ciężkiego więzienia. Henryk Ćwik został uwolniony.

Kosztowna zabawa. Pan N., jako że wczoraj przy pierwszym miał pieniądze, postanowił się zabawić, a dla towarzyszy zaprosił sobie kelnerkę, 19-letnią Maryę Bizuń. Zabawa odbywała się w separacie jednej z restauracji przy ulicy Dietlowskiej, a zakończyła się smutno dla N., który usnął, a Bizoniówna wyciągnęła mu z kieszeni 120 K. Aresztowano ją jednak i pieniądze odebrano.

Skok z drugiego piętra. Śledztwo policyjne prowadzone w sprawie Józefa Kociółka, który skoczył z II piętra szkoły przy ul. Smoleńsk w ucieczce przed policją, wykazało, że popełnił on liczne kradzieże. Wśród poszkodowanych znajduje się p. Misiewiczowa, której między innymi skradł zegarek, na który znalazł u niego kartkę zastawniczą.

— **Wiec lokatorów** z porządkiem dziennym: zadania i cele organizacji lokatorów odbędzie się w niedzielę 3 października b. r. o godz. 3 po południu pod gołem niebem na placu Dietla za barakami szkolnymi.

— **Zakład dentystyczny** Uniwersytetu Jagiellońskiego (Rynek L. 22, II. piętro), zostaje otwartym po feriach we czwartek 7 października. Godzinę przyjęć tak w pracowni technicznej jak i w oddziałach dla wyjmowania i plombowania codziennie, z wyjątkiem niedziel i świąt, od 8 do 9¹/₂ przed południem.

— **Zgubiono.** Biedny konduktor, przechodząc wczoraj ulicą Wielopole przez ul. Sienną na Rynek, zgubił 50 K w jednym banknocie. Uczciwego znalazcę uprasza się o zwrot do redakcji „Naprzodu”.

— Repertuar teatru miejskiego.

Sobota: „Z tamtego brzegu”, tryptyk sceniczny Feliksa Saltena (nowość).
Niedziela o godz. 3 po południu: „Kościuszkę pod Racławicami”.
Niedziela o godzinie 7 wieczorem: „Z tamtego brzegu”.

Poniedziałek: „Posażna jedynaczka” i „Dla szczęścia”.
Wtorek: „Z tamtego brzegu”.
Środa: „Osiolkowi w żłoby dano”.

Czwartek: „Doktor z musu”, zakończy występ klasycznej tancerki Dąbrowskiej.
Piątek: „Judyta”.
Sobota: „Gody życia”, dramat współczesny w 4 aktach St. Przybyszewskiego (nowość).

Niedziela o godz. 3 po południu: „Pan Geldhab” (ceny niższe do połowy).
Niedziela o godz. 7 wieczorem: „Gody życia”.

— Repertuar teatru ludowego.

Sobota: „Powtórne małżeństwo” (nowość).
Niedziela o godzinie 4 po południu: „Zazdrośna żona”.
Niedziela o godz. 7¹/₂ wieczorem: „Czarodziej z nad Nilu”.

Poniedziałek: „Czarodziej z nad Nilu”.
Wtorek: „Powtórne małżeństwo”.

— **Uniwersytet ludowy im. A. Mickiewicza** (ul. Szewska 16, I. p.).

Biblioteka otwarta od godz. 12—1 i od 5—9 w dni powszednie. — Czytelnia czasopism otwarta od godz. 11—1 i od 4—9 codziennie. — Biuro otwarte od godz. 6—8 w dni powszednie.

Nowiny lwowskie.

Dziennik rosyjski zaczął od wczoraj wychodzić we Lwowie pod tytułem „Prykarpatskaja Puś”. Wydawcą jest znany przywódca moskalofilów Dudykiewicz, a redaktorem jest Hryniewicz. Jako dodatek wychodzi tygodnik „Głos naroda” w języku ruskim.

Spolczkowanie. Kawiarnia „Kryształowa” była wczoraj widownią ciekawego wypadku. Mianowicie jeden z gości, znany malarz W., wypoliczkował adwokata dra R. za uwiedzenie żony i wniesienie w jej imieniu skargi o separację. Dr R. posunął się tak daleko, że w swojej kancelarii wygotował skargę sądową, o czem dowiedziała się Izba adwokacka i wszczęła w tej sprawie odpowiednie kroki. Wypoliczkowany uwodzień opuścił czempredziej lokal kawiarni, a towarzyszyli mu tłumy ludzi, którzy zbiegli się, zwabieni odgłosem policzków i awantury.

Z kraju.

Członkami najwyższej Rady sanitarnej zostali mianowani z Galicji prof. Kostanecki z Krakowa i prof. Łukasiewicz ze Lwowa.

Śmierć dziecka pod kołami wozu. Z Nowego Sącza donoszą: W poniedziałek 27 z. m. o godz. 5 po południu był Rynek widownią tragicznego wypadku. Parobek, powożący naładowanym kamieniami wozem, należącym do p. Józefa Jenknera, właściciela młyna w Nowym Sączu, jechał „po kawalersku” przez ulicę Krakowską z Rynku, czy też pod wpływem sportowej fantazji, czy też z powodu dzikości i nieokiełznania olbrzymich koni. Przechodzący właśnie w krytycznym miejscu p. Szymanowicz, majster piekarski, trzymający za rękę swą 4 letnią córeczkę, został silnie potrącony dyszlem wozu, a podczas tego wyrwała mu się z ręki dziewczynka i wpadła pod kopyta konskie. Z pod kół, które przejechały przez głowę i tułów dziecka, wydobyło już tylko zsiniałe ciało, które zanieśiono natychmiast do drogueryi p. Zuckera, gdzie po usilnych staraniach zdołano przywrócić dziecko do chwilowej przytomności. Zawiezany na miejsce wypadku dr Mohr zjawił się natychmiast i udzielił dziecku pierwszej pomocy, która jednak, podobnie jak i interwencja drugiego lekarza dra E. Zielińskiego, była nadaremna. W trzy godziny po katastrofie nieszczęśliwe dziecko w okropnych męczarniach zmarło, odzyskawszy przed śmiercią zupełną przytomność.

Nieostrożnego woźnicę zaprowadzono na inspekcję policji, skąd po spisaniu protokołu został wypuszczony na wolność, by z wolnej stopy odpowiadać za karygodną lekkomyślność.

Defraudacye urzędników podatkowych. Aresztowani przed kilku dniami poborca Lubowiecki i kontrolor Wawrowski z urzędu podatkowego w Nowym Siole koło Zbaraża, zostali na wniosek prokuratury w Tarnopolu wypuszczeni na wolną stopę. Dotychczasowe śledztwo wykazało, że brakuje tylko 1600 K, z czego poborca L. zwrócił 1100 K. Jako trzeci współnik popadł w podejrzenie oficyał podatkowy Perfekci.

Bagnet zandarmów w robocie. Sejmowy klub ruski otrzymał wczoraj wiadomość, że w Sokołowej Woli (powiat Lisko) zandarm przebił chłopca Nowickiego. Klub wysłał dwóch posłów dla zbadania sprawy na miejsce.

Pożary. W Skalicie spłonęły 4 sterty zboża dworskiego wartości 30.000 K. Jako domniemanego podpalacza aresztowano parobka Iwana Górskiego.

W Jadwidze (pow. Trembowla) spaliło się 450 kóp zboża wartości 9000 K. I w tym wypadku zachodzi podejrzenie podpalenia.

W Rabie Wyżnej pod Chabówką spalił się tartak Adolfa Löwego. Szkoda wynosi 300.000 K.

Ze świata.

Pożar na wystawie awiatyki. W Frankfurcie wczoraj po południu wybuchł na międzynarodowej wystawie awiatyki pożar, który spowodował eksplozję w hali maszynowej. Jeden elektrotechnik znalazł przytem śmierć.

Osuszenie Zuidersee. Oddawna już rząd holenderski nosił się z myślą osuszenia błotnistej zatoki morskiej Zuidersee i zamienie-

Apteka i skład główny wód mineralnych Konstantego WISZNIEWSKIEGO
W KRAKOWIE, UL. FLORYAŃSKA L. 15. — TELEFON NR. 31.

Mechanolecznicy Zakład Zanderowski
Lecznica ortopedyczno-chirurgiczna, ulica Zybkiewicza L. 9. Telefon 796.
Dr Merz. Dr Staszewski. Dr Wachtel.

Gimnastyka higieniczna dla dzieci szkolnych w godzinach popołudniowych. **Gimnastyka lecznicza ortopedyczna** od 9—1 i od 4—6.
Leczy się garby, skrzywienia kręgosłupa, choroby stawów i kości, stopy płaskie i t. p.

nia jej na nową prowincję urodzajną. Przez lat kilka inżynierowie badali teren, aby utworzyć materyał do możliwego urzeczywistnienia projektu. Obecnie projekt przedstawiono Izbie stanów generalnych, która ma zamiar przystąpić do jego wykonania. Jest to olbrzymie przedsiębiorstwo techniczne; większa część otwartego dziś Zuidersee ma być od graniczośa dwoma potężnymi wałami, długości 40 kilometrów, wysokości 5 1/2 metrów od morza Północnego. Oddzielona w ten sposób od morza przestrzeń Zuidersee wynosiłaby 4600 km. kw., z czego do osuszenia, według przedstawionego projektu, nadawałoby się mogło 1400 km. kw. Koszta wynosiłyby około pół miliarda koron.

SEJM.

Lwów, 2 października.

W dalszym ciągu wczorajszego posiedzenia w dyskusji nad wnioskiem nagłym posła Myjaka w sprawie

traktatów handlowych

z państwami bałkańskimi posel Oleśnicki, jako generalny mówca za, wywodził, że traktat handlowy z Rumunią przyniosłby szkodę rolnictwu galicyjskiemu. Gdy granicę tylko na krótki czas otwarto, cena mięsa zaraz spada; co by się stało, gdyby to było na stałe? Chłop sprzedaje jedynie nierogaciznę i bydlę, zaś zboże jeszcze dokupuje. Sprawa jest pilna i chodzi o to, jakie stanowisko zająć ma reprezentacja galicyjska w Wiedniu. Mówca przypomina, że krakowskie tow. rolnicze wezwało Koło polskie, aby opierało się otwarciu granicy z Rumunią.

Posel Ciuchciński: To leży w interesie miast!

Posel Oleśnicki: O tem pomówimy. Posel Battaglia mówił o rekompensacie, że jest ona odpowiednią. Taki argument słyszę po raz pierwszy. W projekcie, przedłożonym w Radzie państwa, była mowa o milionie.

Posel Kolischer: Więcej.

Posel Oleśnicki: Co się działo za kulami, tego nie wiem.

Posel Witold Korytowski: Procentowo, a najmniej milion!

Posel Oleśnicki wywodzi dalej, że na wet 5 milionów nie są dostateczną rekompensatą; na świecie nie znajduje się żadna zasada ekonomiczna, która pozwalałaby ni szczyt główną podstawę majątku narodu wogo. W naszym kraju niema wielkiego przemysłu, a chodzi chyba o przemysł niemiecki, dla którego ponosić my mamy ofiary. Jeżeli się mówi, że przez zniżenie cen bydlę spadną ceny mięsa, jest to obłuda. Nie wzruszają go słowa p. Battaglii, że monarchia żąda od nas ofiary, gdyż ma na to tylko za argument przyszłowie chłopkie: „Bliższa ko szula ciała”. Bliższy jest mu chłop, który nas wszystkich żywi, aniżeli interes polityki zagranicznej (Oklaski).

Stapiński przeciw wszechpolakom.

Posel Stapiński prostuje, jakoby stronnictwo ludowe chciało odgrywać rolę języczka u wagi i wpływać na losy państwa; stwierdza, że właśnie stronnictwo p. Battaglii, chociaż mniej liczne, nietylko chce być języczkiem u wagi, ale odgrywać rolę kierującą; dalej prostuje, jakoby stronnictwo ludowe drogą reklamy chciało sobie nadać pozory i wpływ, a stwierdza, że większej reklamy, posuniętej aż do błagi, jak stronnictwo p. Battaglii, nikt nie używa. Co do obstrukcji ludowców stwierdza, że solidarność Koła polskiego jest środkiem a nie celem; celem zaś jest dobro wyborców. Ludowcy przez deputację rzekomo wiernopoddańczą nie stracili prawa do odwoływania się do autonomii, gdyż stronnictwo to ani u rządu krajowego, ani u centralnego nigdy o nie nie prosiło, prócz interesów ogólnych przy reformie wyborczej.

Głosowanie.

W głosowaniu nagłość wniosku jednomyślnie przyjęto, poczem odesłano go do komisji gospodarstwa krajowego, aby do dni 8 zdała sprawę. Ponawiany dwukrotnie przez posła Skołyszewskiego wniosek o imienne głosowanie nie uzyskał poparcia.

Zamknięcie rachunkowe.

Następnie rozwinęła się dłuższa dyskusja nad przedłożeniem przez posła Głabinińskiego zamknięciem rachunków funduszy krajowych za rok 1908.

Po kilku przemówieniach wnioski o udzielenie wydziałowi krajowemu absolutoryum uchwalono.

Wniosek o zawieszenie cel zbożowych.

Po załatwieniu kilku spraw mniejszej wagi i kilku wniosków zapomogowych, oraz po

uchwaleniu wniosku posła Maryewskiego o zawieszenie cel na żyto i pszenicę do 1 lipca 1910 r., który to wniosek odesłano do komisji budżetowej z poleceniem zdania sprawy do 8 dni, posiedzenie zamknięto; następne w sobotę o godz. 10 rano.

Subkomitet dla reformy wyborczej.

Na wczorajszym posiedzeniu subkomitetu dla reformy wyborczej posel Stapiński przedłożył rezygnację z przewodnictwa w subkomitecie, uzasadniając ją koniecznością częstych wyjazdów do Wiednia na posiedzenia komitetu dla sprawy traktatów handlowych, oraz uchwałą swego klubu.

Po przyjęciu tej rezygnacji posel Urbaniński przedłożył, aby na przewodniczącym wybrać posła Leo. Gdy mimo oświadczenia posła Leo, że wobec dotychczasowego przebiegu prac w subkomitecie przewodnictwa nie przyjmie, większość subkomitetu oświadczyła stanowczo zamiar dokonania tego wyboru, posel Leo po porozumieniu się z członkami lewicy oświadczył gotowość przyjęcia przewodnictwa z pewnem zastrzeżeniem.

W głosowaniu 12 głosami na 13 głosujących wybrano przewodniczącym subkomitetu posła Leo. Wobec tego posel Leo oświadczył, iż przyjmując ten wybór jedynie w przypuszczeniu, iż prace subkomitetu wydadzą jeszcze w bieżącej sesji pozytywny rezultat, gwarantujący załatwienie w najbliższym czasie sprawy reformy wyborczej. Jako taką minimalną gwarancję uważa uchwalenie przez sejm w bieżącej sesji ustawy krajowej o ustanowieniu nieustającej komisji dla opracowania przy współudziale wydziału krajowego projektu reformy wyborczej. Wkońcu oświadczył przewodniczącą, że gdyby powyższe przypuszczenie się nie ziściło, byłby zmuszony złożyć przewodnictwo w subkomitecie.

Następnie przewodniczący komisji reformy wyborczej posel Głabiniński oświadczył, że w razie rezygnacji posła Lea musiałby również złożyć przewodnictwo w komisji.

Gdy posel Laskowski zapowiedział w imieniu prawicy złożenie w najbliższym czasie projektu reformy wyborczej, subkomitet odroczył się do chwili przedłożenia tego projektu prawicy.

Lwów, 2 października.

Posiedzenie rozpoczęło się o godz. 10:30 przed południem.

Odczytano interpelacje i wnioski, między innymi:

1) posła Skołyszewskiego w sprawie zmiany statutu krajowego sejmowej ordynacji wyborczej,

2) posła Merunowicza o włączenie linii kolei północnej w obręb Galicji do okręgu rządowania dyrekcyi kolei państwowych w Krakowie.

Następnie przystąpiono do porządku dziennego.

SEJMY KRAJOWE.

Sejm Austrii Dolnej.

Wiedeń. W sejmie dolno-austriackim posel Silberer zgłosił wniosek nagły o uchwalenie 40.000 koron na cel popierania awiatyki. Nagłość odrzucono.

W dalszym ciągu posiedzenia przyszło do burzliwych scen między socjalnymi demokratami a partją chrześcijańsko-społeczną z powodu interpelacji, wniesionej do namiestnika z powodu podrózenia cen mleka.

Sejm morawski.

Berno. Na wczorajszym posiedzeniu sejm posel Fiedler i tow. zgłosili wniosek o wdrożenie kroków celem najrychlejszego wprowadzenia fakultatywnego paleństwa zwłok.

Sejm styryjski.

Grac. Na wczorajszym posiedzeniu sejm uzasadniał posel Wagner wniosek o zaprowadzenie obowiązkowego ubezpieczenia od szkód elementarnych. Posłowie słoweńscy zgłosili wniosek o objęcie 50% ciężarów szkolnych przez państwo w celu sanacji finansów krajowych.

Towarzysze! Agitujcie za prasą robotniczą! Żądajcie wszędzie „Naprzodu“.

B. BABRYELSKA, Kraków, kupuje, sprzedaje i najmuje — fortepiany, pianina, harmonie i pianole — krajowe i zagraniczne nowe i przebrane — za gotówkę i na spłaty — bez zaliczek

Epilepsja i jej zwalczanie stanowiła esobliwy przedmiot szczegółowych a wysoce ważnych rozpraw międzynarodowego kongresu lekarskiego w Budapeszcie. Jak ważne znaczenie przynajmniej temu przedmiotowi, wynika z tego, że się ukonstytuowała międzynarodowa liga dla zwalczania epilepsji, której środkowiskiem jest Budapeszt. Budapeszteński lekarz specjalista dr Aleksander B. Szabó już od lat wielu zajmuje się skutecznie badaniem problemu leczenia epilepsji i ażeby swą wypróbowaną już metodę leczenia uczynić dostępną dla cierpiących, udziela chętnie epileptycznym chorym wyjaśnień na ich zapytania.

Kasziłom zwracamy uwagę na inserat e Thymomel Scillae, preparacie często polecanym przez lekarzy.

Nadzwyczajne tworzenie się kwasów powstałe po spożyciu niektórych potraw, powoduje często dolegliwości żołądka. Celem usunięcia tychże nadaje się do użycia dra Resy Balsam żołądkowy z apteki B. Fragnera, c. k. dostawcy nadwornego w Pradze. Do nabycia w tutejszych aptekach. — Patrz w inseratach!

TELEGRAMY

z dnia 2 października.

Urzędowa agitacja na kolejach za wszechpolakami.

Stanisławów. (Tel. wł.) Tutejsza dyrekcyja kolei państwowych poleciła z urzędu inspektorom i referentom dyrekcyjnym, by wszelkimi siłami — ze względu na możliwość nowych wyborów do parlamentu — przeciwdziałali organizacyi centralnej kolejarzy i starali się nakłonić personal do przystąpienia do wszechpolskiej „Samopomocy“.

Katastrofa kolejowa na Morawach.

Berno. Koło stacyi Kralitz zderzył się pociąg towarowy z osobowym, przyczem naczelnik stacyi Kastel został zabity.

Z Serbii.

Belgrad. Prasa serbska omawia coraz żywiej sprawę następstwa tronu. „Zwono“ prowadzi w dalszym ciągu ostrą polemikę przeciw dworowi, który wystrasznie dąży tylko do uzyskania wysokich apanaży dla członków rodziny królewskiej. Pismo protestuje szczególnie przeciw płaceniu długów byłego następcy tronu przez państwo. „Weczerne Nowosti“ i „Prawda“ natomiast stoją na stanowisku, że przez sprzeczne z konstytucją przyjęcie abdykacyi księcia Jerzego stan obecny jest tylko przejściowy. Tylko wielka skupczyna narodowa może ostatecznie uporządkować kwestję następstwa tronu, jeżeliby ks. Jerzy także wobec wielkiej skupczyny obstawał przy swej abdykacyi. Ponieważ jednakże przy czynna abdykacyi została usunięta przez stwierdzenie, że służący Kolakowicz nie zmarł z jego winy, niema powodu dla ks. Jerzego trwać przy abdykacyi.

Bardzo silne ataki innych dzienników serbskich na dom królewski spowodowały rząd do przedłożenia skupczynie projektu ustawy, ograniczającej wolność prasy.

Wojna Hiszpanów w Marokku.

Madryt. Dziennik urzędowy donosi z Melili: Podczas rekonesansu, przedsięwziętego przez oddział wojska z Seluan, padł po stronie hiszpańskiej generał Diez Viario, dwaj kapitanowie, 1 porucznik i 14 żołnierzy; 180 żołnierzy odniosło zranienia.

Oran. Armia Kabylów, złożona z jeźdźców różnych szczepów, maszeruje na Seluan.

Wycieczka parlamentarzystów tureckich do Austrii.

Konstantynopol. W wycieczce do Austrii bierze udział wielu deputowanych, senatorów, oficerów i urzędników.

Przeciw Cookowi.

Waszyngton. „National geographical Society“ postanowiło nie uznać Cooka oficjalnie za odkrywcę bieguna północnego.

Sprawy partyjne.

Białska konferencja okręgowa P. P. S. D. Komitet okręgu wyborczego 36 (pow. sądowe Biała, Oświęcim, Kęty, Andrychów) i 18 (miasta Biała, Żywiec, Kęty, Andrychów, Wado-

wice) zwołuje na niedzielę 17 października konferencję okręgową na godz. 2 po południu do lokalu „Unii tkackiej“ w Lipniku.

Proponowany porządek dzienny:

1. Sprawozdanie z działalności komitetu i sprawozdanie kasowe.
2. Reforma wyborcza do sejmu, rad powiatowych i gmin.
3. Agitacja, organizacja i prasa.
4. Spółki spożywcze.
5. Wybór nowego komitetu.
6. Wnioski i interpelacje.

Ze względu na ważność tej konferencji upraszamy o liczne obsesanie jej. — Każdej gminie, gdzie istnieje komitet miejscowy, przysługuje prawo wysłania dwóch delegatów; gdzie więc takiego komitetu niema, należy go możliwie najszybciej zawiązać.

O wszelkie informacje w tej sprawie należy się odnieść do tow. Bąja w Bielsku, Blich 2.

Dr Gross,
przewodniczący.

Jan Baj,
sekretarz.

Dziesięciolecie Stowarzyszenia zawodowego introligatorów we Lwowie.

O rozwoju naszego ruchu zawodowego świadczą nietylko rosnące cyfry stowarzyszonych i coraz liczniejsze czasopisma związkowe, ale przede wszystkim wciąż upowszechniające się zainteresowanie społecznymi zadaniami ekonomicznymi organizacyi proletariatu i czynione od czasu do czasu porachunki dotychczasowych walk.

Jednym z takich porachunków jest świeżo wydana „Jednodniówka ku uczczeniu dziesiątej rocznicy istnienia Stowarzyszenia zawodowego introligatorów we Lwowie“, wydana pod godłem: przez organizację do lepszej przyszłości.

Dwuarkuszowa ta broszura, ozdobiona portretami najstarszych członków założycieli i reprodukcją fotograficzną grupy obecnych członków, zaopatrzona dalej w wykazy członków zarządu za całe dziesięciolecie 1899 do 1909 oraz spisem imiennym obecnie zorganizowanych, zawiera w zasadniczej swej części artykuł jubileuszowy tow. posła Józefa Hudeca i dwie rozprawki o charakterze propagandystycznym: tow. M. Hankiewicz — „Przyszłość walki“ i tow. Weisberga — „Sztuka a lud“. Druga część zajęta jest historią lwowskiej organizacyi introligatorów pióra tow. Drewniak i sprawozdaniem kasowym za 10 lat. Sumując zdobyte, jakie w 10 letnich swych walkach osiągnęła organizacja dla swego zawodu i przytaczając cyfry wzrostu liczebnego stowarzyszenia, które bądź co bądź nie obejmuje jeszcze wszystkich zatrudnionych w zawodzie introligatorskim, tow. Drewniak czyni następujący słuszny wniosek: „Nieme te cyfry niechaj pouczą garstkę stojących poza organizacją członków, że tylko w organizacyi robotnik i robotnica może znaleźć dla siebie korzyści, jak również że sam sobie musi przypisać, jeżeli organizacja nasza nie zdołała w ciągu dziesięciolecia dokonać tego, czego robotnik pragnął“.

Przegląd społeczny.

Inspekcja górnicza w Anglii. Ukazało się niedawno sprawozdanie królewskiej komisji górniczej, utworzonej w Anglii w 1906 r. i złożonej z przedstawicieli rządu, przedsiębiorców i robotników. Komisya ta ma na celu zajmowanie się kwestyą zapobiegania nieszczęśliwym wypadkom w górnictwie.

Najciekawsze są dla nas w tem sprawozdaniu projekty komisji, dotyczące inspekcji górniczej, której niedomagania są wprawdzie w Anglii mniejsze, niż w Austrii, ale bądź co bądź i tam dają się silnie we znaki klasie robotniczej.

Urzędowy projekt komisji proponuje wzmocnienie personalu inspektorskiego przez mianowanie na wzór systemu francuskiego kontrolorów górniczych. Różnica między projektem angielskim a praktyką francuską ma tylko na tem polegać, że ci kontrolorzy są we Francji obowiązkowo wychowawcami specjalnych szkół bez względu na swój fach, gdy tymczasem w Anglii mają to być górnicy, którzy przekroczyli trzydziesty rok życia i posiadają określone wiadomości techniczne.

Oprócz tego projektu komisji, jako całości, przedstawiciele robotników opracowali w sprawie inspekcji projekt mniejszości, który wypowiada się za inspektorami, wybieranymi przez robotników a opłacanymi przez państwo. Jakkolwiek obecnie przy inspekcji fabrycznej są delegaci robotników, zwani „mężami bezpieczeństwa“, ale projekt mniejszości stwierdza,

Płyty zonofonowe po kor. 2-50

Pierwszy krajowy, hurtowny i częściowy SKŁAD GRAMOFONÓW
Józefa Wekslera
LWÓW, SYKSTUSKA 2. — KRAKÓW, GRODZKA 71, obok Wawelu.

Przeróbki lub zamiana Pathéfonów na Gramofony, oraz

WYBÓR PATHÉFONÓW I PŁYT.

Odnaczony na wystawie jubileuszowej najwyższemu odznaczeniem Grand Prix 1908. Jeneralne zastępstwo Akc. Gramofonów z marką „Piszący Aniołek“. Poleca swoje stanowiąc bez szmeru grające gramofony uznane przez pierwszorzędnich znawców za najlepsze i najtrwalsze. Korzystna wymiana płyt. Części składowe i warsztaty reperacyjne na miejscu. Gramofon koncertowy z 10 płytami 60 koron. Cenniki darmo i opłatnie. 20.000 płyt na składzie.

Płyty z aniołkiem po 4 korony

że ci delegaci są krępowani w swoich czynnościach inspekcyjnych, gdyż wszelki niepomysłny dla przedsiębiorstwa rezultat ich kontroli łatwo skończyć się może utratą miejsca i zarobku. By tego uniknąć, trzeba unieść leżni delegatów robotniczych przez opłacenie ich ze skarbu państwa, a więc uczynić z nich zamiast czasowych, przygodnych kontrolorów istotnych inspektorów górniczych.

NADEŚLANE.

(Na dział ten redakcyja nie odpowiada).

Najuporczywszy kaszel

i inne choroby piersiowe, jakeimi dotknięci są młodzi i starzy, bywają przez Emulsyję Scotta szybko uśmierzone i zwalczane. Już kilka dawek przekonywa o tem każdego ku największemu zadowoleniu. Znamienita skuteczność

EMULSYJA SCOTTA

zasadza się na czystości i mocy odżywczej wszystkich jej części składowych i przetworze tychże, wedle właściwego SCOTTOWI sposobu, przez co uczyniono je lekkostrawnymi nawet dla najsłabszego żołądka.

EMULSYJA SCOTTA

jest niezrównaną i uznaną jako wzór emulsji. Cena oryginalnej flaszki 2 K 50 h. Do nabycia we wszystkich aptekach.

W Krakowie, ul. Straszewskiego L. 11 (naprzeciw gimnazjum św. Anny)

Laboratorium

mikroskopowo-chemiczne

Adolfa Bergera

austr. dyplom. aptekarza i chemika

przeznaczone specjalnie dla badania i przeprowadzenia ścisłych analiz moczu i dla badania wszelakich płwocin, treści żołądkowej i krwi.

Polecamy naszym rodzinom jak najgoręcej

Kolińską domieszkę do kawy.

Lecznica chirurgiczna, Instytut Roentgenowski z przyrządem aparatem Szwedzka gminnastynka lecznicza.

Wyciąg z księgi atestów Zakładu „Laktol”, Podwala 5: „Od dłuższego czasu piję mleko „Laktol”, dawniej „Ferment” z bardzo dobrym skutkiem i każdemu mogę polecić jako znakomity środek leczniczy.

Jan Krzyżanowski, dyrektor m. Izby obrachunkowej. ulica Dietla Nr. 79. Telefon 403.

Wyciąg z księgi atestów Zakładu „Laktol”, Podwala 5:

„Poświadczam, że pastylki, które od dłuższego czasu spożywam, oddziałują bardzo dobrze na moje zdrowie”.

Michał Henryk Dziewicki, lektor Uniwers. Jagiell.

Adwokat dr Grünzweig w Krakowie

przeniósł biuro do domu przy ul. Grodzkiej 42

Dr Ferdynand Eichhorn powrócił

mieszka przy ul. Kolejowej L. 12, II. p.

Dentysta Dr J. SYROP

wrócił

I ordynuje jak dawniej plac WW. Św. Józefa 10 (naprzeciw magistratu)

Oświadczenie. Oświadczam, że na zgromadzeniu korporacyjnym malarzy na Kołowym nie miałem zamiaru kompromitować firm pp. Karola Romańskiego i Karola Orleckiego. — Oświadczam, że u nich są terminatoryzy w przepisanej ustawie wieku i nie analfabeci. P. s. w. d. z. że firma p. Romańskiego jest wzorowa. Wiktor Szeligiewicz, członek komisji kontrolującej II. grupy krakowskiej stowarzyszenia malarzy.

SKŁADKI.

Na fundusz wyborczy komitetu miejscowego P. P. S. D.: Za sierpień: Czytelnia robotnicza w Rakowicach 1 K.

Na fundusz prześladowanych komitetu miejscowego P. P. S. D.: Za sierpień: Tow. Michoński 1 K.

Na fundusz agitacyjny komitetu miejscowego P. P. S. D.: Za sierpień: Tow. stolarze 50 K. Tow. tytoniowi 21 K 8 h i 22 K 60 h. Tow. browarnicy 9 K 20 h. Tow. piekarze II. grupy 17 K. Tow. stolarze 35 K. Za gwóźdźki 60 h. Tow. metalowcy 50 K. Tow. kaflarze 27 K 5 h. Tow. cieśle 9 K 76 h. Tow. szewcy 10 K.

Za stowarzyszeń i zgromadzeń.

Ogłoszenia.

Ogłoszenia petitowe o zgromadzeniach i zebra- niach można umieszczać tylko za opłatą 40 ha- lerzy od jednorazowego ogłoszenia. Zapowiedz balów, zabaw i przedstawień kosztują 1 koronę za jednorazowe ogłoszenie.

* **Baczność!** Krakowski komitet miejscowy P. P. S. D. wzywa wszystkich mężów zaufania, by celem utworzenia straży porządkowej na zgromadzeniu ludowym w niedzielę, zgłosili się w Związku stow. rob., Wiślna 5, I. p., u tow. M. Pyrrowskiego celem otrzymania kokardek i instrukcji.

* **Zebrań partyjne** (ciąg dalszy) odbędzie się w poniedziałek 4 października o godz. 7 wieczorem w Związku stow. rob., Wiślna 5, I. p. Wstęp na zebrań za okazaniem legitymacji partyjnej. Ze względu na ważność spraw prosimy o jak najliczniejsze przybycie. Komitet miejscowy P. P. S. D. w Krakowie.

* **Krakowska grupa Związku krawców** urządziła w sobotę 2 października b. r. w salach Związku stowarzyszeń robotniczych (Wiślna 5) wieczornicę taneczną, uroczoną monologami, deklamacyami, kupletami i innymi zabawami towarzyskimi. Początek o godzinie 8 wieczorem. Wstęp 70 h.

* **Jubileusz Słowackiego.** Staraniem robotników podgórskich odbędzie się w niedzielę 3 października w sali „Sokoła” w Podgórzu uroczysty wieczór dla uczczenia pamięci Juliusza Słowackiego. Początek o godzinie 7 wieczorem. Krzesło 4 K, w dalszych rzędach 2 K, wstęp 50 h. Dochód przeznaczony na bibliotekę robotniczą. Program: 1) Chopin: Polonez — odegra orkiestra p. Czyżowskiego. 2) Zagajenie. 3) Höflinger: Kantata, Słowacki: Czajki — odśpiewa Chór pod batutą p. Pięty. 4) Odczyt o twórczości J. Słowackiego — wygłosi Wacław Sieroszewski. 5) Moniuszko: Bajka, uwertura — odegra orkiestra p. Czyżowskiego. 6) J. Słowacki: Grób Agamemnona — wygłosi p. Edmund Rygiel, dyrektor teatru ludowego. 7) a) Leć pieśni w dal, b) Pieśń wolności — odśpiewa Chór. 8) Noskowski: Suita — odegra orkiestra. 9) Żywy obraz.

* **Baczność krakowscy towarzysze murarze!** We wtorek 5 b. m. o godzinie 6 wieczorem odbędzie się poufne zgromadzenie murarzy w Związku stow. rob. (Wiślna 5, I. p.). Sprawy bardzo ważne do omówienia, przeto niechaj żadnego z murarzy, tak członków jako i nieczłonków, na zgromadzeniu nie braknie. Zarząd.

Posiedzenie zarządu murarzy odbędzie się w poniedziałek 4 b. m. o godz. 6 wieczorem. Upraszta się o punktualne przybycie całego zarządu.

* **Posiedzenie krakowskiego komitetu miejscowego P. P. S. D.** odbędzie się we środę 6 b. m. o godz. 7 wieczorem w Związku stow. rob. (Wiślna 5).

* **Towarzysze wybrani 1 b. m. do komitetu miejscowego Z. S. D.** zachęca się zebrać niezawodnie w niedzielę 3 b. m. o godz. 7 wieczorem w „Postępie”, ul. Krakowska 25, celem omówienia ważnej sprawy.

* **Rakowice.** W niedzielę 3 października o godzinie 4 po południu odbędzie się publiczne zgromadzenie z następującym porządkiem dziennym: 1) Walka z drożyzną mieszkaniową. 2) Spółki spożywcze.

PATHÉFONÓW

grających bez igły, czysto i naturalnie, od K 45.—. Bogaty repertuar. Naprawy, Przeróbki. Cenniki darmo.

S. Grudziński i T. Berger
Kraków, ul. Szewska 10.

DROBNE OGŁOSZENIA

Za ogłoszenie w „Drobnym ogłoszeniu” liczymy za każde słowo 8 halerczy, tytuł 20 halerczy.

Tanio do wynajęcia

lokal, nadający się na zakład fryzjerski lub coś podobnego od 1-go września b. r. przy ul. Wolskiej 25. Bliższej wiadomości udzieli właściciel domu, mieszkający przy ulicy Powiśle 12, codziennie o godzinie 2 popołudniu.

Trwała egzystencja

osięgnie każdy, nabywszy maszynę pończosniczą w Biurze „Syrena” Zwierzyńca ul. Mickiewicza 19. Uczy się darmo. Odkrytką proszę zażądać informacji.

Dom eksportowy

St. Rundbakin, Wiedeń III. Weissgärberlande 58/9 poleca Singera maszyny do szycia po cenach fabrycznych. — Cennik darmo.

Wyśmienite

winogrona deserowe niedoścignione ładnie i dobre 5 kg. 3 kor. Wybiere- nane najpiękniejsze brzoskwinie za kor. 2-50, olbrzymie pigwy 2 kor., najlepsze orzechy za 3 kor., dostarcza J. Müller, właściciel winnic, Kiskunhalas, Węgry.

Miód

pszczołny patoka lipcowy, kuracyjny, z własnej pasieki, wysyła w 5- kilowych blaszankach franko do każdej stacyi pocztowej za pobraniem po cenie 6 kor. 80 h. Jan Barnas, Szepesófalva (Węgry).

Od 200 do 500 koron

miesięcznie i two zarobić mogą osoby każdego stanu, przez sprzedaż prawnie dozwolonych w państwie austriackim losów i papierów wartościowych. Zgłoszenie się listowne: Effectenbank Budapest, V., Homred ulica 4.

Przyszłość!

Recept chem. technicznych rzemieślnikom i fabrykantom dostarcza i wszelkie fabrykacje urządza Biuro Syrena, Zwierzyńca, Mickiewicza 19

Nowo otwarty Bazar

„pod Złotym Jeleniem”, ulica św. Anny 1. 5, kupuje i sprzedaje wszelkiego rodzaju starożytności, oraz przedmioty do domowego użytku i garderobe.

F. Pamm, Kraków

ul. Zielona Nr. 3

wyprzedaż i opłata cennik

o 4000 zł. ogólnie, wiecej lub mniej

Pieniądze oszczędza

każdy, kto przy zapotrzebowaniu wszelkiego rodzaju artykułów i podarków okazujących zażąda mego głównego katalogu z 3000 rycin, który wysyłam każdemu darmo i opłatnie C. i k. nadw. dost. Hanns Konrad, Brühl Nr. 1597 (Czechy).

R. GLANZBERG W TARNOWIE

ul. Krakowska 3 (naprzeciw gł. poczty)

reperacje wykonuje się szybko i dokładnie.

reperacje wykonuje się szybko i dokładnie.

reperacje wykonuje się szybko i dokładnie.

reperacje wykonuje się szybko i dokładnie.

reperacje wykonuje się szybko i dokładnie.

reperacje wykonuje się szybko i dokładnie.

reperacje wykonuje się szybko i dokładnie.

reperacje wykonuje się szybko i dokładnie.

reperacje wykonuje się szybko i dokładnie.

reperacje wykonuje się szybko i dokładnie.

reperacje wykonuje się szybko i dokładnie.

reperacje wykonuje się szybko i dokładnie.

reperacje wykonuje się szybko i dokładnie.

reperacje wykonuje się szybko i dokładnie.

reperacje wykonuje się szybko i dokładnie.

reperacje wykonuje się szybko i dokładnie.

reperacje wykonuje się szybko i dokładnie.

reperacje wykonuje się szybko i dokładnie.

reperacje wykonuje się szybko i dokładnie.

reperacje wykonuje się szybko i dokładnie.

reperacje wykonuje się szybko i dokładnie.

reperacje wykonuje się szybko i dokładnie.

reperacje wykonuje się szybko i dokładnie.

reperacje wykonuje się szybko i dokładnie.

reperacje wykonuje się szybko i dokładnie.

reperacje wykonuje się szybko i dokładnie.

reperacje wykonuje się szybko i dokładnie.

reperacje wykonuje się szybko i dokładnie.

reperacje wykonuje się szybko i dokładnie.

reperacje wykonuje się szybko i dokładnie.

reperacje wykonuje się szybko i dokładnie.

reperacje wykonuje się szybko i dokładnie.

reperacje wykonuje się szybko i dokładnie.

reperacje wykonuje się szybko i dokładnie.

Kaszlącym dzieciom i dorosłym

zapisują lekarze z doskonałym skutkiem

Thymomel Scillae

jako środek rozpuszczający i oddzielający flegmę, uśmierający i kojący kaszel kureczowy, zmniejszający napady kaszlu i usuwający trudności w oddychaniu. Setki lekarzy wydało orzeczenia o zdumiewającym, szybkim działaniu środka Thymomel Scillae przy kokluszu, jakoteż przy innych rodzajach kaszlu kureczowego.

Proszę zapytać swego lekarza.

1 flaszka 2-20 K. Poczta franco za poprzednim nadesłaniem 2-90 K., 3 flaszki za poprzednim nadesłaniem 7 K. 10 flaszek za poprzednim nadesłaniem 20 Kor.

WYRÓB I SKŁAD GŁÓWNY:

B. FRAGNERA apteka,

c. k. nadw. dostaw.

PRAGA III, Nr. 203.

Do nabycia we wszystkich aptekach.

Baczność na nazwę preparatu, wy-

twórcy i markę ochronną.

NOWOŚĆ! „PARKE FIX” NOWOŚĆ!

Niebywały dotąd preparat do zapuszczania podłóg. Nadaje podłogę wspinały polski. — 1 pudełko wystarczające do zapuszczenia dużego pokoju 75 hal. — Do nabycia tylko u firmy:

REIM I SKA, KRAKÓW, RYNEK 37.

Moczenie w łóżku usuwa się natychmiast przez nasze „Wach auf”

(obudź się) prawnie zastrzeżone. Przy podaniu wieku i płci informację bezpłatnie! Instytut Aesculap Nr 501, Regensburg w Bawarii.

Rewolwery

najstaranniej wypróbowane z o- zdobnym ochraniaczem, najlepszej jakości w bardzo starannym wykonaniu, z porę zieniem za dobre działanie, poleca c. i k. nadw. dost. Hanns Konrad, Brühl Nr. 1584 (Czechy). Rewolwer kor. 5-50, 6-50, 7-50, 8-50. Główny katalog z 3000 odbitek na żądanie darmo i opłatnie. — Wysyłka za pobraniem. Bez ryzyka! Wymiana dozwolona, lub zwrot pieniędzy.

Ważne dla Gospodyń!

Mam zaszczyt zawiadomić P. T. Publiczność, że do mojego nowo otworzonego składu przy ul. Jagiellońskiej 1. 8, nadszedł świeży transport rozmaitej

porcelany karlsbadzkiej

— sprzedaje różne naczynia na wagę od 40—60 h., za 1 kg., talerze restauracyjne po 30 hal. za 1 kg. Przedmioty luksusowe i dekoracyjne po bardzo niskich cenach. Upraszam o jedno tylko zakupno na próbę celem przekonania się o niebywałej taniości.

Polecając się łaskawej pamięci, kreślę się z poważaniem

J. M. Haber

Kraków, Jagiellońska 8, róg Szewskiej.

ZAKŁAD JUBILERSKI

M. BRENNER

prz. niesiono na ul. Mikołajską 1. 8, I. p. Okazyjna sprzedaż i kupno kosztowności, brylantów, złota, srebra i t. p.

Rzadkie marki

wszystkich pięciu części świata. Wszystkie różne. Nr. 1 100 sztuk K —30, Nr. 2 200 sztuk K 1—, Nr. 3 300 sztuk K 2—, Nr. 4 400 sztuk K 3-50, Nr. 5 500 sztuk K 5—, Nr. 6 600 sztuk K 9—, Nr. 7 1000 sztuk K 15—. Wysyłka do 2 K za poprzednim nadesłaniem należytości wraz z portem 20 h., na polecenie przesyłkę 45 h., porto ponad 2 K za pobraniem lub poprzed. nadesłaniem należytości przez c. k. nadw. dostaw. HANNSA KONRADA Brühl Nr. 1590 (Czechy). Na sortyment uprasza się zażądać najnowsz. cennika.

Najlepsze i najtańsze źródło nabycia

artykułów muzycznych wszelkiego rodzaju, jak: harmoniki, skrzypce, cytry, fluty, aparaty głosowe etc. po najtańszych cenach fabrycznych. Dobre skrzypce kor. 4-80, 5-50, 6—, 6-80, 7-60. Smyczki po kor. —80, 1—, 1-40, 1-80, 2—. — Najlepsze harmoniki ręczne koron 4-80, 5-20, 5-40, 6-29. Cytry koncertowe koron 15—, 18—, 25—. Cytry akordowe kor. 3-50, 4—, 6—. — Bez ryzyka! Zamiana dozwolona, lub zwrot pieniędzy! Wysyłka za pobraniem przez c. k. nadw. dostawcę HANNSA KONRADA w Brühl Nr. 1580, Czechy. Bogato ilust. katalog z 3000 wzorów na żądanie darmo i opłatnie.

Taniość, trwałość, dobroć

IGNACY CYPRES

KRAKÓW, UL. FLORYAŃSKA 48

Sprzedaje towary i nadaje po nadzwyczajnie niskich cenach. Amerykański elektryczny Remontoir kieszonkowy z marką Systemu Roskopf, 36 godzin idący wraz z pięknym łańcuszkiem K 3-90, trzy sztuki K 11—, sześć sztuk K 20—. Srebrny Roskopf o trzech kopertach, bardzo silny K 12—. Stalowy damski Remontoir K 7-80. Budzik najlepszy K 3—. Łańcuszki srebrne od K 2—, Zegarki damskie złote od K 20—.

Bogato ilustrowane cenniki na żądanie darmo i opłatnie.

Kto potrzebuje powoziku nowego, mocnego, krakowskiej roboty, jeszcze kilka sztuk do sprzedania w Krakowie z powodu zastój przy automobli poniżej cen własnych są nadzwyczaj tanie bo po 400 kor. do sprzedania. — Wiadomość u Parylowej, Kraków, ul. Pędzich L. 15, dom św. Rodziny.

Młody handlowiec

korzennik, były kupiec, chętny pracy i zdolny w swym zawodzie szuka zaraz zajęcia. Wiadomość Diale inzeratowym „Naprzodu” Marka 21.

Gotowa pościel

obleczenie z czerwonego inleitu, dobrego napełniona. 1 Pier na albo 1 piernat 1 cm. długie, 116 cm. szerokie K10—, 12—, 15— i 18—. 2 metry długie, 1 cm. szerokie K 13—, 15—, 18—, 21—. Jedna poduszka 80 cm. dług. 58 cm. szeroka K 3—, 3-50 i 4-90 cm. długa, 70 cm. szeroka K 4- i 5-50. Na 2 czenie sporządza także według dowolnie podanej wi-kości. 3 materace włosienne na łóżko po K 27—, lepsze K 33—.

Wysyłka opłatnie za pobraniem K 10 wzyty. Zamiana lub zwrot zwrótem opłaty przesyłki do woli BENEDYKT SACHSEL, Lobes Nr. 100, Pilsna, Czechy.

Dom
towarów modnych

D. LESSNER

Dom
towarów modnych

Wiedeń, VI., Mariahilferstr. Nr. 81-83.

Znaczne korzyści

dla wszystkich klientów zamiejscowych przy zakupie towarów na sezon jesienny i zimowy 1909.

Wspaniałe sortymenty we wszystkich nowościach mody.

Wszelkie zamówienia nad 20 K. franco. Wysyłka za pobraniem. Kolekcje wzorów i ilustrowane katalogi wysyła się na żądanie z całą gotowością.

Wielką modę

Najnowsza zibelina
Najnowsze szewioty
Najnowsze sukna
Najnowsze coachman

w materiałach wełnianych stanowią: Zibelina, szewiot, sukno damskie, kamgarn i coachman w pięknych odcieniach.

na kostiumy damskie za metr od koron 1.60 do 13.50

na kostiumy damskie za metr od koron 1.50 do 12.50

na kostiumy damskie za metr od koron 2.40 do 9.80

na kostiumy damskie za metr od koron 3.30 do 9.20

Najmodniejsze flanele do prania i barchany za metr od 38 halerzy do kor. 1.90

Piękne, gładkie jedwabie na suknie — śliczne jedwabie na bluzki w niezliczonych odmianach i w różnych cenach. prasza się usilnie przy zamówieniu kolekcji wzorów, podać dokładnie rodzaj sukna i przybliżoną cenę, by można należyty wybór skutecznie.

Dom towarów modnych D. LESSNER, Wiedeń.

Zjednoczone austr. akcyjne towarzystwo żeglugi parowej
„AUSTRO AMERICANA“

Regularny i bezpośredni
Ruch z Austrii do Ameryki, Kanady i t. d.

Rozkład jazdy.	Cena jazdy z Krakowa:
do Nowego-Jorku:	I. klasy II. klasy III. klasy
7 sierpnia	Kor. 431.40 Kor. 330.10 Kor. 208.80
21 „	Kor. 431.40 Kor. 330.10 Kor. 208.80
2 września	Kor. 431.40 Kor. 330.10 Kor. 208.80
11 „	Kor. 431.40 Kor. 330.10 Kor. 208.80
18 „	Kor. 431.40 Kor. 330.10 Kor. 208.80
25 „	Kor. 431.40 Kor. 330.10 Kor. 208.80
9 paździer.	Kor. 431.40 Kor. 330.10 Kor. 208.80

Ceny zawierają już amerykański podatek (poglówne).
Zmiany zastrzega się.
Główna Agencja dla Galicji i Bukowiny i sprzedaż kart okrętowych
„OLDLUST i Sp. Kraków, ul. Lubicz 7.
(naprzeciw dworca kolejowego),
Kraków, ul. Na Błonie L. 2, oraz wszystkie prowincjonalne agencje.
BIURO SPEDYCYJNO-KOMISOWE.

ULICA
GRODZKA 44.

WAŻNE DLA PAŃ
NA SEZON ZIMOWY!!!

ULICA
GRODZKA 44.

PIERWSZA KRAKOWSKA SPÓŁKA MAJSTRÓW KONFEKCJI DAMSKIEJ
otworzyła z dniem 22 września 1909

WIELKI MAGAZYN KONFEKCJI DAMSKIEJ I KOSTYUMÓW z własną PRACOWNIĄ
przy ulicy GRODZKIEJ L. 44.

Przedsiębiorstwo to pozostaje pod kierownictwem majstrów krakowskich, długoletnich dostawców pierwszorzędnym magazynom krakowskich. Utrzymuje na składzie najnowsze oryginalne modele francuskie i angielskie
ZAMÓWIENIA wykonuje się z własnych i przyniesionych materyi na ściśle oznaczony termin. Ceny nadzwyczaj przystępne.

Globin

najlepsza i najdelikatniejsza
pasta do butów.

Fritz Schulz jun. Tow. Akc. Cheb w Czechach.

Zastępca: Maurycy Vorzimmer.

MYDŁO
MARKA OCHRONNA
z KRAKUSEM

Najlepsze, najwydatniejsze, a zatem najtańsze
są mydła z Krakusem i karawanowe z fabryki
S. Rożnowski
w Krakowie.

MYDŁO KARAWANOWE
MARKA OCHRONNA.

Podróżujący

zajmiony w dziale farb i lakierów, znajdzie po w hurtownym składzie farb za prowizją lub pensją. Zaraz dob objęcia lub też od 1/1 1910 r. ogłoszenia do Działu inzeratowego „Naprzodu“.

Zawiadomienie.

Mam zaszczyt zawiadomić Szan. P. T. Publiczność, istniejącą od lat 20 restaurację i kawiarnię, przeniesioną z lokalu przy ul. Lubicz 1 naprzeciwko do własnego przy ul. Pawiej L. 2, róg ul. Basztowej. Lokal urządzonej jest z komfortem i odpowiada wszelkim wymogom higieny.
Dziękując za dotychczasowe poparcie polecam się nadal szan. P. T. Publiczności.
B. Rosenstock.

Znaleziony to pieniądz,
który się oszczędza, jeżeli się sprowadza materye dla panów i pań wprost z fabryki. W interesie każdego jest zażądać bezpłatnego nadesłania naszych najnowszych próbek jesiennych i zimowych. Przykrawa się na każdą miarę. Pierwszy śląski dom wysyłkowy fabryki sukna „SUDETIA“ Jägerndorf Nr 107, Tuchfabrikplatz, Śląsk austriacki.

Zdolny pomocnik handlowy
potrzebny zaraz do firmy Austriacki przemysł Linoleum i Cerat w Krakowie, Rynek 10.

LETNIKOM

i do miejsc kąpielowych
dla dania możliwości w zaopatrywaniu się w towar z cukierni mojej bez opłacenia opakowania i pocztu wysyłam franco pocztą, franco opakowanie, przy odbiorze naraz 4 1/2 Kgr.

Cukrów, Czekoladek, Czekolad tabliczkowych, Kakao.
Jan Michalik, Kraków
Fabryka czekolady.
Cenniki darmo i oplatnie.

Jednorazowa próba
przekona każdego o jakości pasty czarnej na obuwiu z marką ochronną

WAWEL
We wszystkich handlach jest do nabycia.
Proszę żądać tylko pastę **Wawel.**

Księgarnia S. A. Krzyżanowskiego i Ora Władysława Miłkowskiego w Krakowie
polecają dzieła pedagogiczne

Reussnera
do bardzo przedkij i najtańszej nauki Obcych Języków w Szkole i Demu bez nauczyciela, z objaśnieniem wymowy i kluczem, pod tytułem:
Samouczek
Polsko-Niemiecki kurs I-szy kor. 2.40, — kurs II-gi kor. 4.80, — Polsko-Francuski kurs I-szy kor. 3.60, — kurs II-gi kor. 9.60, — Polsko-Angielski kurs I-szy kor. 2.30, — kurs II-gi kor. 3.60, — Polsko-Rosyjski kurs I. kor. 4.20, kurs II. kor. 5.40.

Na prezenta, na imieniny i Wesela
fabryczny wyrób tortów pierwszej jakości od 3 K, fantazyjne . . . 5, również ciasta po 6 hal.
polecą
Fabryka wyrobów cuklarniczych prowadzona pod osob. zarz. R. Pieczarki
Poselska 15, Kraków.
Na prośbę zlecenia odwrotnie.

Nasz wyrób jest jedynym zapisanym w urzędowych farmakopeach królestwa włoskiego.

SYRUP PAGLIANO

firmy prof. Ernesto Pagliano w Neapolu
(dom własny) — Calata S. Marco 4 —

Jest najlepszym środkiem odświeżającym i
przecyszczającym krew.

Nasz Syrup Pagliano sprzedaje się w pierwszo-
rzędnych aptekach za zezwoleniem władz. — Wytwa-
rzany sumiennie według oryginalnych recept s. p.
prof. Pagliano, będących w naszym posiadaniu.

Ostrzeżenie:

Zwracamy uwagę, że absolutnie nie wspólnego z firmami o równobrzmiących nazwiskach
mamy i nie mieć nie chcemy; ostrzegamy naszych P. P. Odbiorców przed szkodliwymi
downietwami, które za każdą cenę starają się w handel wprowadzić. — Aby z pewnością otrzymać **nasze** jedynie
wdziwe wyroby, nie mające absolutnie nie wspólnego z podobnymi
wytwarzanymi, radzimy zwracać się wprost do naszej firmy w Neapolu lub też do

apteki Socrate Bracchetti-Ala (Północna
wy Tyrolu)

ZOFIA BIESIADECKA ...OSWIECIM...

Przez Wysokie
i. E. Namieśnikowe
koncesjonowane

Biuro podróży

Zofii
Biesiadckiej
Oświecim (dworzec)

sprzedaje
bilety okrętowe do
Ameryki

I, II i III kl. dla pa-
statków pospiesznych
oraz bilety kolejowe dla
kolei północno-amery-
kańskich we wszyst-
kich kierunkach.

Ceny ściśle według taryf
okrętowych i kolejowych.

Bilety okrętowe do Kanady
i bilety kolejowe kanadyjskie
Prospekty darmo i opłatnie.

Atramenty Karmańskiego

wszędzie do nabycia.

Reumatyzm, pedagra, newralgia i oziebiny,

powodują ogromne cierpienia. Do łagodzenia i uspokojenia
bólów, do usunięcia obrzmienia i do umożliwienia poruszenia
się stawów, do usunięcia nieprzyjemnego swędzenia używa
się z niezwykłym skutkiem

CONTRHEUMAN

(marka dla mentolowo-salicylizowanego ekstraktu kasztanów)
przy nacieraniu, masowaniu lub w okładach. 1 tuba 1 kor.

Za poprzednim nadaniem K 1:50 przesyła się 1 tubę franco.

Za poprzednim nadaniem K 5:— przesyła się 5 tub franc.

Za poprzednim nadaniem K 9:— przesyła się 10 tub franc.

Wyrób i skład główny

B. FRAGNERA Apteka

c. k. dostawcy dworu PRAGA III. Nr. 203.

Uważać należy na nazwę preparatu i wytwórcy.

Do nabycia we wszystkich aptekach.

NOWA SERJA

ŻÓŁTYCH TOMIKÓW

24 hal. (12 ct.)

BIBLIOTEKI POWSZECHNEJ

Nr.
731—775.

właśnie opuściła
prasę i zawiera:

731/736. Siemieński, Wieczory
pod Lipą czyli Historia na-
rodu Polskiego. 1 K 44 h.
737. Fredro, Cudzoziemczy-
zna. Komedia. 24 h.
738. Korzeniowski, Majster i
czeladnik. Komedia. 24 h.
739/740. Libelt, O miłości oj-
czyzny. 48 h.
741. Fredro, Nocleg w Ape-
ninach. Operetka. 24 h.
742/743. Ibsen, Jan Gabryel
Borkman. Sztuka w 4 aktach.
48 h.
744. Ksawery, Sport saneczko-
wy z 6 ryc. 24 h.
745. Syrokoma, Hrabia na
Watorówach. Krotkowila 24h.

746/750. K. Z., Co mam dekla-
mować? Zbiór poezji K 1:20
751/752. Ibsen, Budowniczy
Solness. Sztuka w 3 aktach.
48 h.
753/760. Pasek Chr., Pamię-
tniki. 1 k. 92 h.
761/766. Suffczyński, Zawsze
oni. tom I. 1 k. 44 h.
767/772. Suffczyński, Zawsze
oni. tom II. 1 k. 44 h.
773. Wazow, Sławczo-Woje-
woda. Opowiadanie. 24 h.
774. Zola, Zgon Oliwieru Be-
caille. Nowela. 24 h.
775. B., Sport piłki „Palant”
i „Piłka nożna”. 24 h.

Pojedynczy numer
24 hal. (12 ct.)

Każde dzieło **osobno**
do nabycia w księgarniach.

DARMO KATALOGI I OPŁATNIE

na żądanie przesyła

KSIEGARNIA WYDAWNICZA

W. ZUKERKANDLA
W ZŁOCZOWIE (Galicja).

PIECZECIE KAUCZUKOWE
DRUKARNIE DOMOWE. SZYLDY. NAPI-
SY EMALIOWANE. ODLEWANE
WYKONYWA
ALEKSANDER FISCHBACH
KRAKÓW GRODZKA 30

Dlaczego tak mało dbacie o swój żołądek,

jak gdyby nie był również ważnym jak i inne organy naszego
organizmu. A jednak, jeśli żołądek nie trawi należycie, zmniejsza
się zdolność do wszelkiej pracy w całym ciele. Uznany za dobry,
ze samych wyszukanych, najlepszych i skutecznych ziół leczni-
czych, starannie przyrządzonym, apetyt podniecającym, trawienie
przyspieszającym i łagodne rozvolnienie wywołującym środkiem
domowym, który znane środki nieumiarkowania, wadliwej diety,
przeziębienia i przykrego zatwardzenia np. zgagę, wzdęcie, nad-
mierną ilość kwasów i kurczowe bóle łagodzi i usuwa, jest **Dra**
Rosy balsam żołądkowy z apteki B. Fragnera w Pradze.

Ostrzeżenie! Na wszystkich częściach opakowania
znajduje się zarejestr. znak ochronny.

Skład główny: **Apteka B. Fragnera**,
c. i k. dostawcy dworu pod „Czarnym Orłem”
PRAGA, Kleinsele 203, róg ulicy Nerudowej.

Wysyła się pocztą codziennie. Gała flaszka 2 K, pół flaszki 1 K. Pocztą
po otrzymaniu 1:50 K wysyła
się małą flaszkę, za 2:80 K wielką flaszkę, za 4:70 K 2 wielkie fla-
szki, za 8 K 4 wielkie flaszki, za 22 K 14 wielkich flaszek, opłatnie
do wszystkich stacji austro-węgier. państwa.
Składy w aptekach Austro-Węgier.

GRAND PRIX CIEPLICE 1909!

Szanowna Gospodni! Lśniący-biała bielizna jest słu-
żenie każdej gospodni
staraniem, radością, dumą
Minka jest wolna od
wszelkich
szkodliwych
składników. Zawiera wielką
ilość kwasu tłuszczowego.
Pieni się łatwo i silnie.
Inne mydło i soda niepotrze-
bne! Nie niszczy ani rąk,
ani bielizny. Pod względem
jakości i tanioci przewyższa
najlepsze środki do prania.

Szanowna Gospodni, spiesz się i nie zaniedbaj proszku **Minka**
spróbować. Proszek **Minka** (odznaczony złotymi medalami) można
otrzymać w cenie tylko **35 hal.** za 1/2 kg.-pakiet, **20 hal.** 1/4 kg.-
pakiet. Żądać należy wyraźnie **Minka** (korona wszystkich środków
do prania). — Wszędzie do nabycia — ewentualnie podają adresy:
Zakład proszku mydłanego Minka, Wiedeń XIV., Pfeiffergasse 3
„Minka” jest prawdziwa tylko w oryg. opakowaniu. Innych wyrobów nie należy przyjmować.

Portret kredkowy

artystycznie wykonany z szeroko ozdobną ramą podług wyboru
wielkości 60x75 cm. kosztuje w moim zakładzie

tylko 10.— kor.

Zamówienia przyjmuję w Zakładzie lnb pocztą za nadesłaniem
fotografii.

Z głębokim poważaniem
ZAKŁAD ART. FOTOG. MALARSKI

„HELIOS”

Kraków, ulica św. Sebastjana 16.

Najpopularniejsze tytonie

są: tak zwana „siedemnastka” (Feiner
Herzogowina Rauchtak) paczka 34 halerze,
i tak zwana „trzydziestka” (Mittelfeiner
türkischer Rauchtak) paczka 26 hal.

Te dwie odmiany tytoniu w równych częściach zmieszane,
dają doskonałą mieszankę. Bardzo smaczną jest w pale-
nieniu i nadaje się znakomicie do tutek „Noris” oznaczonych literą **N**

Również nadzwyczaj smaczną jest w paleniu ta mieszanka
w bibułkach cygaretowych

„POBUDKA”

wyrobu fabryki „NORIS”

Mra W. Bełdowskiego w Krakowie.

Cena: „Pobudka” w książeczkach 4 halerze, w opako-
waniu patentowym 6 halerzy.

Zwolennikom kręconych papierosów zwracam uwagę na
bibułki „Pobudka”.

Przestańcie palić przeźroczyste bibułki!

Najlepsze czeskie źródło zakupna!

Tanie pierze

1 kg. szarego, dobrego, datego 2 k.; lep-
szego 2 k. 40; najlepszego białawego 2 k. 80; białego
4 k.; białego puchowego 5 k. 10; 1 klg. bardzo
dobrego, śnieżnobiałego, datego pierza 6 k. 40
i 8 k.; 1 klg. szarego puchu 6 i 7 k.; białego
dobrego 10 k.; najlepszego brzuszego puchu 12 k.

Przy odbiorze od 5 klg. począwszy opłatnie.

Gotowa pościel

z czerwonego, niebieskiego, białego
złotego nankingu, 1 pierzyna 180 cm. długo-
ga, 116 cm. szeroka wraz z dwoma poduszkami, każda 80 cm. długo-
ści, 58 cm. szeroka, napełnione nowym, szarem, bardzo trwałym pierzem
16 kor.; półpuchem 20 k.; puchem 24 k.; pojedyncze pierzyny 10 k., 12 k.,
14 k., 16 k.; poduszki 3 k., 3 k. 50, 4 k. Wysyłka za zaliczką, od 12 k.
opłatnie. — Zmiana i zwrot opłatnie dozwolona, za nieodpowiadającą
pieniądze się zwraca. — Szczegółowe cenniki darmo i opłatnie.

S. BENISCH w DESCHENITZ, Nr. 869, Las czeski

SZLIFIERNIA SZKŁA LUSTROWEGO

I PODLEWARNIA LUSTER

A. MARYŃCZAKA

M. WORONIECKIEGO

w Krakowie, przy ulicy Piotra Michałowskiego 2

wykonuje wszelkie czynności w zakresie szlifowania
i facetowania szkła, oprawy w ramy niklowe, mosiężne
itp., oraz wykonuje nowe lustra z własnego lub dostar-
czonego szkła, jakoteż podlewa zużyte, bez względu na
format lub wielkość. Zakład zaopatrzony w najnowsze
maszyny elektryczne, pod fachowem kierownictwem.

Geny bardzo przystępne, wykonanie szybkie i staranne.

MYDŁO „FLORA”
HARTMANN

Cena pudełka K. 2.—, próbnego pudełka 60 h. Po otrzymaniu na-
leżności lub za zaliczeniem, wysyła wynalazca wprost z fabryki.

W Krakowie do nabycia w apte- e po „Białym Orłem” Rynek g. 45.

SEKRET WIEDENKI,

któremu zawdzięcza Ona swoją ośniewa-
jąco białą cerę i młody, zdrowy wygląd.
to wyłącznie i stale używanie

PUDRU „FLORA” D. HARTMANN

uder ten to znakomity wynalazek ostar-
tnich czasów w zakresie kosmetyki! Nie
zawiera wcale domieszek ołowiu ani bis-
mutu i jest zupełnie nieszkodliwym, co
firma gwarantuje. Prawdziwy tylko z ory-
ginalnym podpisem wynalazcy

D. HARTMANN, Wiedeń 3/L

D. E. FRIEDLEIN

KRAKÓW — RYNEK 17

Warunki Wypożyczalni Nut

4 kawałki miesięcznie K 1:40

6 kawałków miesięcznie „ 2.—

6 kawałków mies. „ 3.—

Z premią: Abonent otrzymuje
co miesiąc premię
w nutach wartości „ 2.—

Zmiana nut raz na mie-
siąc za to pięciokrotnie
ilość kawałków ::

Kaucya Kor. 4.—.

Piękność twarzy

zgrabne kształty

zdrowy wygląd czynią

każdego **sześciwym.**

Kto chce posiadać wszystkie te zalety niechaj żąda ilustr. prospektu

darmo

o przyrządzie

„Kalo-Wibratorze”

od wyłącznego zastępcy

TADEUSZA ARMATYSA

optyka i mechanika KRAKÓW, Plac Maryacki 3/R.